

24
Vrijdag
Oktober 2008

Recessie reinigt

Na de kredietcrisis komt er een wereldwijde recessie. Hel en verdoemenis? Nee hoor, een stevige crisis zuivert mens en economie. En dan gaat de portemonnee weer open.

Remco Tomesen
AMSTERDAM

Een baan verliezen is vervelend; de curator op de stoep geen pretje. Maar soms is een recessie noodzakelijk. Een economische teruggang heeft namelijk een zuiverend effect, zeggen economen. 'Wat niet goed zat, wordt nu rechtgetrokken', zegt de Vlaamse econoom Geert Noels. 'Een recessie brengt een schok te weeg, waardoor mensen beslissingen nemen die goed kunnen uitpakken', vult VU-hoogleraar Eric Bartelsman aan.

Om te overleven moet het roer om bij ongezonde bedrijven. In plaats van overbodig investeren, gaan bedrijven juist bezuinigen. Transportbedrijven kopen geen nieuwe vrachtwagens, maar knappen hun oude wagenpark op. En de baas gaat nog eens goed kijken naar zijn personeel. Wie écht iets bijdraagt mag blijven. Voor de medewerkers die niet zo op hun plek zitten, is geen plaats meer. Een crisis dwingt tot sanering en discipline. Daarna is er ruimte voor vernieuwing.

'Bedrijven modderen vaak door uit gemakzucht. Bovendien is het duur om beslissingen te nemen. Daarom hebben ze verkeerd personeel, zitten in een verkeerde markt', zegt Bartelsman, hoogleraar economie. 'Een recessie dwingt tot beslui-

ten'. Hij nuanceert: 'Maar dat er banen verdwijnen, is wel heel erg.'

Maar niet alleen bedrijven kijken tijdens een recessie diep in hun ziel. Er zijn grotere maatschappelijke effecten, meent Geert Noels, hoofdconoom van vermogensbeheerder Petercam en schrijver van het boek Econoshock.

Noels: 'Ik zie filosofische gevolgen. Zo hebben mensen die uitsluitend gericht zijn op financiële welvaart nu een probleem. Tenzij ze leren het leven op een andere manier te bekijken.'

Terwijl anderen slapen, is het zaak om al snel een slag te slaan.

Wie de crisis niet nodig heeft om zichzelf opnieuw uit te vinden, moet zijn energie gebruiken om nu een goed bedrijfsplan te schrijven. Bartelsman: 'Mensen blijven van iPods en vakanties houden. Dit jaar stellen we de aankoop uit, volgend jaar gaat de portemonnee weer open'. Terwijl anderen slapen, is het volgens Bartelsman zaak om al snel een slag te slaan. Begin nu aan je bedrijfsplan. 'Wie vooruitkijkt en mogelijkheden ziet, gaat winnen'.

Lees verder op pagina 2

Recessie Geld maakt niet altijd gelukkig

Economische crisis kan heel louterend werken

Vervolg van pagina 1

Vooral beleggers en bankiers zijn nu vatbaar voor een persoonlijke crisis, zegt econoom Geert Noels. Maar ook andere mensen voor wie geld centraal staat. 'Vaak proberen ze met geld iets na te streven wat ze met hun persoonlijke talenten niet kunnen bereiken', meent Noels. 'Ze proberen macht en geluk te bereiken met geld. Maar dat lukt ze vrijwel nooit.'

De crisis en de aangekondigde recessie maakt van hen hulpbehoevende wezens, meent de econoom. Maar als zij hun 'idealen' weten te verande-

ren, kan de financiële crisis voor hen een louterende werking hebben.

Existentiële vragen

Ook de Nederlanders die voor wat meer rente hun geld op een IJslandse rekening hebben gezet, moeten zichzelf een paar existentiële vragen stellen, vindt Vlaming Noels. 'Men zegt dat de kredietcrisis de schuld is van bankiers. Maar dat is maar ten dele waar. Bankiers leveren wat klanten vragen. Voor veel mensen was een gewoon spaarbankje niet genoeg.'

Extra rendement zonder hoger risico bestaat niet. 'Mensen lazten de

kleine lettertjes niet, omdat ze het onderste uit de kan wilden halen.' Mensen moeten zich volgens hem bewust worden van de risico's.

Komen we soms gelukkiger uit een crisis, ook tijdens een recessie valt een land meestal niet ten prooi aan depressie en angst. Gedurende de recessie begin jaren tachtig is daar wetenschappelijk onderzoek naar gedaan. 'Mensen waren wel ongerust over hun centjes. Maar het maakte hun leven als geheel niet slechter', zegt Ruut Veenhoven, hoogleraar geluksonderzoek aan de Erasmusuniversiteit.

Ja, de mensen die hun baan verloren, werden iets ongelukkiger, geeft Veenhoven toe. Maar dat verlies aan Nederlands geluk werd gecompenseerd door een kleine toename aan geluksgevoel bij de Nederlanders die hun baan hielden. 'Zij werden juist wat blijer. De tevredenheid over hun inkomen nam toe, omdat het alternatief plotseling heel zichtbaar was: werkloosheid.' ●